

11 травня
2023

КОНЦЕПТУАЛЬНІ,
МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ,
ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА
ДРАГОМАНОВА | 01601 Україна, м. Київ, вул. Пирогова, 9

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ННІ «Інститут філософії та освітньої політики»
Кафедра соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики**

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«КОНЦЕПТУАЛЬНІ, МЕТОДОЛОГІЧНІ
ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ, ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ»**

11 травня 2023 року

Матеріали доповідей та виступів

Київ
2023

УДК 1: 37 (075.8)

ISBN – 9-789-40368-859-5

Концептуальні, методологічні та практичні проблеми соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики: матеріали доповідей та виступів учасників Міжнародної-науково практичної конференції, м. Київ, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 11 травня 2023 року. – К.: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 171 с.

Друкується за авторською редакцією

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ISBN – 9-789-40368-859-5

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

© Автори, 2023

Процька С. М., канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Бобильов Д. О., студент групи ІмОПд Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, магістерська програма «Освітня політика»

ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ПРОЯВАМ БУЛІНГУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПІДГРУНТЯ

У статті розкрито нормативно-правове підґрунтя освітньої політики України з питань запобігання та протидії проявам булінгу в закладах загальної середньої освіти; наведено приклади організацій в Україні, що протидіють булінгу.

***Ключові слова:** булінг; запобігання та протидія проявам булінгу; освітня політика.*

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми. Свобода від насильства – одне з основних прав людини. Утім від різних форм насильства страждають як жінки, так і чоловіки, дівчата та хлопці. Факти насильства і жорстокості щодо дітей викликають особливе занепокоєння. Останнім часом у закладах освіти спостерігається зростання кількості випадків свідомого жорстокого ставлення старших і сильніших учнів до менших і слабших членів шкільного колективу. Тривожною тенденцією для сучасного дитячого середовища стає булінг (цькування). Насильство завдає хлопцям та дівчатам тяжких травм, фізичних і моральних, які мають згубні наслідки для їхнього подальшого психосоціального благополуччя [4].

Аналіз наукових досліджень. Основу сучасних досліджень з питань розвитку освітньої політики України складають праці В. Андрущенка, В. Бобрицької, Р. Вернидуба, В. Савельєва та інших. Проблемою булінгу в закладах загальної середньої освіти займалися Алексеєнко Г., Коваль Г., Кормило О., Костюк О., Лесько Н., Сидорук І. та ін. Проте дослідження нормативно-правового підґрунтя освітньої політики України з питань запобігання та протидії проявам булінгу в закладах загальної середньої освіти, проводилися фрагментарно, що обґрунтовує актуальність їх здійснення наших наукових розвідок.

Виклад основного матеріалу. Для розкриття сутнісного змісту дослідження, розглянемо різні тлумачення базового поняття «булінг».

Поняття «булінг» походить від дієслова «to bully», що перекладається як «залякування, цькування». Кембриджський словник англійської мови це дієслово тлумачить так: «ображати, залякувати когось, хто є меншим чи менш впливовим»; «примушувати іншу особу до небажаних дій» [1].

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» розширює поняття булінгу, що визначається діями або бездіяльністю всіх учасників освітнього процесу. Тобто коло суб'єктів розширено: не лише дошкільнята, учні, школярі, а й студенти закладів професійно-технічної й вищої освіти, педагоги дитсадків, шкіл, закладів вищої освіти та всі учасники освітнього процесу й батьки. Також Закон включає в поняття булінгу випадки економічного та сексуального насильства, насильство із застосуванням засобів електронних комунікацій. Зокрема, булінгом є також насилля проти неповнолітніх чи малолітніх осіб або насилля, вчинене ними стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого завдано шкоди психічному здоров'ю, а в деяких випадках аж фізичному [3].

Зміни щодо протидії булінгу внесені в Закон «Про освіту», де визначено права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, та в Кодекс України про адміністративні правопорушення. Останній регулює адміністративну відповідальність учасників булінгу у вигляді штрафів та виправних робіт [1; 2].

Нормативно-правове підґрунтя освітньої політики України з питань запобігання та протидії проявам булінгу в закладах загальної середньої освіти представлено на рис. 1.

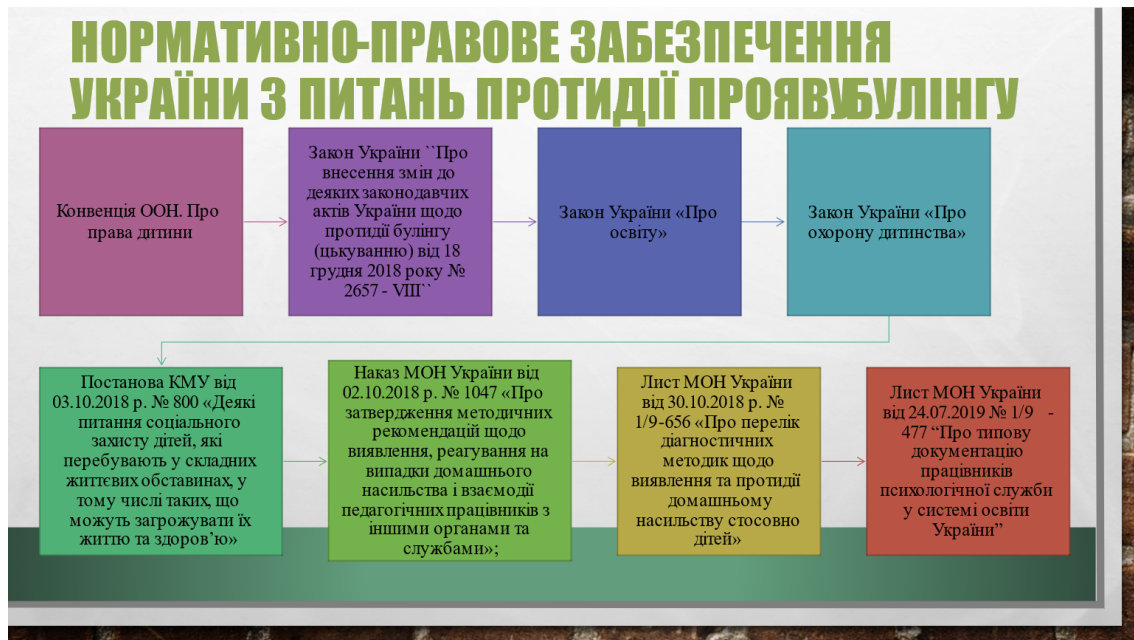

Рис. 1. Нормативно-правове підґрунтя освітньої політики України з питань запобігання та протидії проявам булінгу в закладах загальної середньої освіти.

На сайті МОН України зазначено ряд організацій, які займаються проблемами булінгу (рис. 2).

ОРГАНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ, ЩО ПРОТИДІЮТЬ БУЛІНГУ

Організації які займаються проблемами булінгу в Україні	Тематика
UNICEF	Інформування батьків та дітей про булінг та протидія йому
Благодійний фонд "KidDo"	Протидія булінгу
Громадська організація "Студена"	Недискримінаційне навчання
Український інститут дослідження екстремізму	Дитяче насилья
ЖІНОЧИЙ КОНСОРЦІУМ УКРАЇНИ	Попередження та подолання насильства в дитячому середовищі
Український фонд "Благополуччя дітей"	Вчить дитину захищати себе
Міжнародний жіночий правозахисний центр "Ла Страда-Україна"	Протидія насильству в сім'ї та школі
Docudays UA	Кампанія проти кібербулінгу
StopSexing	Захист дітей від сексуального насилья в інтернеті
Громадська організація "Всеукраїнське об'єднання протидії булінгу! Мої безпечні друзі" «My safety friends»	Мобільний додаток для дітей проти #БУЛІНГУ під назвою «My safety friends» (Мої безпечні друзі)- чат з психологом (в т.ч. анонімний)
Громадська організація "Безпечний світ"	Правоосвітництво, профілактика і протидія булінгу, проведення тренінгів з дитячої безпеки

Рис. 2. Організації, які займаються проблемами булінгу в Україні

На підставі вище викладеного можна зробити **висновок**, що проблема освітньої політики України з питань запобігання та протидії проявам булінгу в закладах загальної середньої освіти є актуальною та

потребує широкого спектру досліджень як теоретичних, зокрема розробок законодавчих механізмів, так і практичних – методик реалізації тощо. В усьому світі ця проблема займає одну з головних позицій у стратегіях реформування галузі освіти.

Перспективною подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні законодавчих механізмів запобігання та протидії проявам булінгу в Україні.

Джерела:

1. Булінг: причини явища та його профілактика в школі. URL: <https://osvita.ua/school/method/83083/>
2. Закон України "Про освіту". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>.
4. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник/ Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін. К.: ФОП Нічога С.О. 2020. 196 с.
5. Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія] / За ред. В.П. Андрущенко; Авт. кол. : В.П. Андрущенко, Б.І. Андрусишин, В.І. Бобрицька, Р.М. Вернидуб, В.Л. Савельєв та ін. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. 484 с.

The article discloses the normative and legal basis of the educational policy of Ukraine on the issues of prevention and countermeasures against manifestations of bullying in institutions of general secondary education; examples of organizations in Ukraine that oppose bullying are given.

Keywords: *bullying; prevention and countermeasures against manifestations of bullying; educational policy.*